

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖZ-YETERLİLİK ALGILARI VE KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE BAKIŞ AÇILARI¹

PROSPECTIVE TEACHERS' SELF-EFFICACY PERCEPTIONS AND PERSPECTIVES ON INCLUSIVE EDUCATION

Sibel DOLAPÇI^a & Vesile YILDIZ DEMİRTAŞ^b

^aMilli Eğitim Bakanlığı, Okul Öncesi Öğretmeni, İzmir E-posta: sibeldolapci@gmail.com

^bDoç. Dr. Dokuz Eylül Üniversitesi, Özel Eğitim Bölümü, İzmir. E-posta: vesile.yildiz@deu.edu.tr.

Özet

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları ile kaynaştırma eğitime bakış açıları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Betimsel türde tarama (survey) modeli kullanılan araştırmanın evrenini Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesinde lisans eğitimi gören 3. sınıf öğretmen adayları, örneklemini ise Buca Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları, Ortaöğretim Sosyal Alanları, Türkçe Eğitimi, Yabancı Diller Eğitimi, Güzel Sanatlar Eğitimi, PDR, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümlerinden Kasti örneklem yöntemi ile seçilen birer şube oluşturmuştur. Araştırmanın verileri; araştırmacı tarafından geliştirilen Demografik Bilgi Formu, Tschannen-Moranand Hoy (1998) tarafından geliştirilen; Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya (2005) tarafından Türkçeye uyarlanarak geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan Öğretmen Öz-yeterlilik Ölçeği, Aksüt, Battal ve Yıldız (2005) tarafından geliştirilen Kaynaştırma Eğitimi Anketi ile toplanmıştır. Bu çalışmada, öz-yeterlilik algıları ile cinsiyet arasında farklılık anlamlı bulunmuştur. Öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime ilişkin yeterlilikleri ile cinsiyet, öğrenim gördükleri bölüm, kaynaştırma eğitimi dersi alma arasında farklılık anlamlı bulunmuştur. Öğretmen Öz-yeterlilik Algıları ile Kaynaştırma Eğitimi Yeterliliği arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur. Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları kaynaştırma eğitimi yeterliliklerini pozitif yönlü artırmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen adayları, Kaynaştırma, Öz-yeterlilik algısı,

¹ Bu makale birinci yazarın aynı isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Abstract

The aim of the research is to examine the relationship between the perception of self-efficacy of the candidate teachers and their viewpoint to inclusive education. The third grade candidate teachers who undergraduate the faculty of education Dokuz Eylül University, used in the model of the Descriptive type of scan (survey). They consisted of a branch that selected by intentional sampling model in the Faculty of Education Department of Elementary Education, Secondary School Science and Mathematics, Secondary Social departments, Turkish Education, Foreign Languages, Education, Fine Arts Education, PDR, Computer Education and Instructional Technology departments. The data of research were collected with Inclusive Education questionnaire Demographic Information Form developed by the researcher, Tschannen-Moran and Hoy (1998) are developed by Çapa, Çakıroğlu, and Sarıkaya (2005), adapted to Turkish by the validity and reliability of the Teacher Self-efficacy Scale, Aksüt, Battal and Yıldız (2005) Integrated Education Questionnaire were utilized as data gathering instrument. In this study, there were significant differences between the Perceptions of self-efficacy gender. There were significant differences between the Qualifications of candidate teachers in education, gender, section that were educated and making inclusive education. It was appropriate between the relationship Adequacy of Inclusive Education Teacher Perceptions and Self-efficacy. Candidate teachers' perceptions of self-efficacy increases the proficiency of inclusive education in the positive direction.

Key Words: Teacher candidates, Inclusion, The perception of self-efficacy

GİRİŞ

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 26. maddesinde "Herkesin eğitim hakkı vardır" ifadesi yer almaktadır. İnsanlar bireysel özelliklere ve yeterliliklere sahiptir. İnsanların yaşadığı çevreye uyum sağlayabilmesi, kendisinden beklenen davranışları sergileyebilmesi ise eğitim ile mümkün olabilir. Eğitim kurumunun, öğretme-öğrenme ilişkisi içinde doğal olarak oluşmuş ilk eğitim mesleği öğretmenliktir (Başaran, 1994). Öğretmenlik, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 43. maddesinde şöyle tanımlanmıştır; "Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir."

Öğretmen, öğrenmeye rehberlik eden, öğrencide anlamlı öğrenmeyi sağlayan kişidir. Öğrenme ise öğrenme yaşantıları sonucunda meydana gelen davranış değişikliğidir. Öğretmenin görevi, çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanarak öğrenme yaşantılarını düzenlemek ve istendik davranışların öğrenci tarafından kazanılıp kazanılmadığını değerlendirmektir (Kılıç, Kaya, Yıldırım ve Genç, 2004).

Öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği yeterlilikleri kazanabilmeleri, onların iyi bir eğitimden geçmelerinin yanı sıra, görev ve sorumluluklarını tam anlamıyla yerine getirebilecekleri inancına sahip olmalarından kaynaklanır (Yılmaz, Köseoğlu, Gerçek ve Soran, 2004). Guskey (1987) öğretmen yeterliğini "öğretmenin, öğrencisinin performansını etkileyebilme derecesine olan inancıdır" şeklinde açıklamıştır.

Soodak ve Podell (1993), öz yeterlik algısı yüksek olan öğretmenlerin, öğretmenlik yeteneklerine olan güvenlerinin yüksek olduğunu ve sınıf ortamında zorluk çeken öğrenciler ile olumlu bir şekilde çalışmaya istekli olduklarını ileri sürmüşlerdir. Ancak düşük öz yeterlik algısına sahip öğretmenler, aynı şeyi yapmakta daha az istekli olmaktadır. Yani, öz yeterlik algısı ne kadar yüksek olursa, çaba, sabır ve dayanıklılık da o kadar yüksektir (Pajares, 1996).

Bu engelli öğrencilerle çalışan öğretmenlerde daha da belirgindir, çünkü yüksek yeterlik algısına sahip öğretmenler, olmayanlara göre engelli öğrencilere karşı daha fazla sabır gösterirler. Daha düşük öz yeterlik algısına sahip öğretmenlerin, öğrenmede problemler yaşayan öğrencileri destek almaları için kaynak odaya gönderme olasılıkları daha yüksektir (Podell ve Soodak, 1993). Yüksek öz yeterliliğe sahip öğretmenlerin, öğrencilerini özel eğitim hizmetlerine sevk etme olasılıkları daha düşüktür, bu öğretmenler öğrencilerden vazgeçmek yerine onlarla daha fazla zaman harcarlar (Meijer ve Foster, 1988).

Eğitim süreci sonunda bireylerin topluma kazandırılabilmesi için bu sürecin en uygun şekilde tasarlanması gerekmektedir. Bunun için de özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim-öğretim programlarının onları toplum hayatına hazırlayıcı ve günlük hayatta kullanabileceği becerileri geliştirici yönde hazırlanmalıdır (Battal, 2007).

Özel gereksinimli bireylerin toplum hayatında bağımsız yaşayabilmelerinde önemli olan diğer bir etmen de onlara özel eğitim aracılığıyla gereksinim duydukları bilgi ve becerileri kazandırmaktır. Bu da özel eğitim ile olmaktadır (Eripek, 2003).

Türkiye'deki uygulamalar incelendiğinde özel gereksinimi olan öğrencilerin kaynaştırma adı altında 1983'lü yıllardan beri giderek artan oranda genel eğitim sınıflarına yerleştirildiği gözlenmektedir. Özellikle 1997 yılında çıkarılan 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile bu uygulamanın yaygınlaşmış olduğu dikkat çekmektedir.

Diken (2006) da yaptığı çalışmada kaynaştırma uygulamalarının başarısını öğretmenlerin yeterlik algulamaları ve özel eğitime gereksinim duyan öğrenci ile çalışmalarına ilişkin kendilerine olan özgüven duygularının etkilediğini belirtmektedir. Bu da kaynaştırma eğitiminde öğretmenlerin yeterliliklerinin yanında öz-yeterlilik algılarının ve lisans eğitimi sürecinin önemini ortaya koymaktadır.

Bu nedenle bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algı ile kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilik düzeylerini belirlemek ve öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları ile kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilikleri arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın amacına bağlı olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algı ile kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilik düzeyleri ile öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları ve kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilikleri arasındaki ilişki nasıldır?

Alt Problemler

1. Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algı düzeyleri nedir?
2. Öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilik düzeyleri nedir?
3. Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları; cinsiyetlerine ve öğrenim gördükleri bölüme göre farklılık göstermekte midir?
4. Öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilikleri; cinsiyetlerine, öğrenim gördükleri bölüme ve kaynaştırma eğitimi dersi alma durumlarına göre farklılık göstermekte midir?
5. Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları ile kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algılarının kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliliklerini yordama gücü nedir?

YÖNTEM

Araştırma betimsel türde tarama (survey) modeline göre yapılandırılmıştır. Araştırmanın tarama modeline göre yapılandırılmasının nedeni, "Tarama modellerinin, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımı" olmasıdır. Genel tarama modellerinden yararlanılan bu çalışmada, iki ve daha çok sayıdaki değişkenin birlikte değişim derecesinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca veri toplama araçlarına dayalı olarak elde edilecek verilerin çözümlenmesinde karşılaştırma türü ilişki betimlemelere de yer verilmiştir (Karasar, 2005).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini; Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 3. sınıf öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise eğitim fakültesi; Okul

Öncesi, Sınıf, İlköğretim Fen Bilgisi, Matematik, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Ortaöğretim Matematik, Biyoloji, Kimya, Fizik, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri, PDR, Türkçe, Almanca, Fransızca, İngilizce, Müzik ve Resim İş Öğretmenliği bölümleri 3. sınıf öğrencilerinden birer şube oluşturmaktadır. Buna göre araştırmaya 640 öğretmen adayı katılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler Öğretmen Öz-yeterlilik Ölçeği (ÖÖÖ), Kaynaştırma Eğitim Anketi (KEA) ve Demografik Bilgi Formu ile toplanmıştır.

Demografik Bilgi Formu

Araştırmaya katılan aday öğretmenlerle ilgili demografik bilgileri içeren “Demografik Bilgi Formu” araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Demografik bilgi formunda örneklemin yaşı, cinsiyeti, mezun olduğu lise türü, öğretmenlik mesleğini seçme sebebi, Öğrenim gördüğü bölüm, kaynaştırma eğitimi alıp almadığı, ailesinde engelli birey olup olmadığına ve yaşadığı yere ilişkin bilgiler yer almıştır.

Kaynaştırma Eğitimi Anketi

Öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine bakış açlarına ilişkin verilerin toplanması için; Aksüt, Battal ve Yıldız (2005)'in geliştirdikleri “Kaynaştırma Eğitimi Anketi” kullanılmıştır. Ölçek 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçek, 28 madde ve dört alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin tamamının güvenilirlik katsayısı .86 bulunmuştur. Yapılan bu araştırmada ise; Kaynaştırma Eğitimi ölçeğinin güvenilirliği 0,872 olarak bulunmuştur.

Öğretmen Öz-yeterlilik Ölçeği

Öğretmen öz-yeterliliğine ilişkin verilerin toplanması için Tschannen-Moran and Hoy (1998) tarafından geliştirilen; Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya (2005) tarafından Türkçeye uyarlanarak geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan “Öğretmen Öz-yeterlilik Ölçeği” kullanılmıştır. Öğretmen öz-yeterlilik ölçeği 24 madde ve üç alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçekte yetersiz, çok az yeterli, biraz yeterli, oldukça yeterli ve çok yeterli düzeylerini temsil edecek şekilde, 1 ile 9 arasında değişen bir derecelendirme kullanılmıştır. Araştırmacılar, 628 Türk öğretmen adayı üzerinde yaptıkları çalışma sonunda, güvenilirlik değerlerini; toplam öz-yeterlilik puanı için 0.93, öğrenci katılımında öz-yeterlilik için 0.82, öğretimsel stratejilerde yeterlilik için 0.86, sınıf yönetiminde yeterlilik için 0.84 bulmuştur.

Yapılan bu araştırmada ise; Öğretmen Öz-yeterlilik Ölçeğinin genel güvenilirliği 0,942 olarak bulunmuştur.

BULGULAR

Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları ve alt boyutlarına ilişkin yeterlik düzeylerini belirlemek için öğretmen adaylarının ölçeklere verdikleri cevaplardan, Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve ölçekten aldıkları en düşük (Minimum) puanları ile en yüksek (Maksimum) puanları hesaplanmıştır.

Tablo 1 Öğretmen Adaylarının Öz-yeterlilik Algı Düzeylerine İlişkin Aritmetik Ortalamalar, Standart Sapmalar, Maksimum ve Minimum Puanlar

	n	\bar{X}	Ss	Min.	Max.
Öğrenci Katılımına Yönelik Öz-yeterlilik	640	6,736	1,010	1,000	9,000
Öğretim Stratejilerine Yönelik Öz-yeterlilik	640	6,848	1,062	1,000	9,000
Sınıf Yönetimine Yönelik Öz-yeterlilik	640	6,796	1,108	1,000	9,000
Genel Öz-yeterlilik	640	6,793	0,982	1,000	9,000

Tablo 1 incelendiğinde öğretmen adaylarının “Öğrenci Katılımına Yönelik Öz-yeterlilik” düzeyi 6,736; “Öğretim Stratejilerine Yönelik Öz-yeterlilik” düzeyi 6,848; “Sınıf Yönetimine Yönelik Öz-yeterlilik” düzeyi 6,796; “Öz-yeterlilik Genel” düzeyi 6,793 olarak saptanmıştır. Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algılarının ve alt boyutlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla verilere t-Testi uygulanmıştır. Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t-Testi bulgularına Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2 Öğretmen Adaylarının Öz-yeterlilik Algılarının Cinsiyete İlişkin Aritmetik Ortalamalar, Standart Sapmalar ve t-Testi Sonuçları

	Grup	n	\bar{X}	Ss	t	Önem Denetimi
Öğrenci Katılımına Yönelik Öz-yeterlilik	Kız	428	6,719	0,953	-0,619	Fark
	Erkek	212	6,771	1,117		Önemsiz p=0,536
Öğretim Stratejilerine Yönelik Öz-yeterlilik	Kız	428	6,792	1,032	-1,879	Fark
	Erkek	212	6,959	1,115		Önemsiz P=0,061
Sınıf Yönetimine Yönelik Öz-yeterlilik	Kız	428	6,720	1,054	-2,482	Fark Önemli p=0,013
	Erkek	212	6,950	1,197		

Öz-yeterlilik Genel	Kız	428	6,744	0,941	-1,821	Fark Önemsiz p=0,069
	Erkek	212	6,894	1,055		

Tablo 2 incelendiğinde öğretmen adaylarının sınıf yönetimine yönelik öz-yeterlilik puanları ortalamalarının cinsiyete göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.482$; $p=0.013<0,05$) Erkek öğretmen adaylarının sınıf yönetimine yönelik öz-yeterlilik puanları (6,950); kızların sınıf yönetimine yönelik öz-yeterlilik puanlarından (6,720) yüksektir.

Öğretmen adaylarının öğrenci katılımına yönelik öz-yeterlilik, öğretim stratejilerine yönelik öz-yeterlilik, öz-yeterlilik genel puanları ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algılarının ve alt boyutlarının öğrenim gördükleri bölüme göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla verilere tek yönlü varyans analizi (Anova) uygulanmıştır. Öğrenim gördükleri bölüme ilişkin Varyans Analizi sonuçları Tablo 3’de yer verilmiştir.

Tablo 3 Öğretmen Adaylarının Öz-yeterlilik Algılarının Öğrenim Gördükleri Bölüme İlişkin Aritmetik Ortalamalar, Standart Sapmalar, Varyans Analizi Sonuçları

	Grup	n	\bar{X}	Ss	Mean Square	F	Önem Denetimi
Öğrenci Katılımına Yönelik Öz-yeterlilik	1 Fen. Mat.ve Bil. Öğr. Böl.	199	6,668	0,977	1,308	1,28	Fark Önemsiz p=0,261
	2 Sınıf Öğretmenliği	45	6,903	1,072			
	3 Okul Öncesi Öğretmenliği	39	6,990	0,826			
	4 İlk ve Ort. Sosyal Bölümü	186	6,791	0,977			
	5 Yabancı Diller	68	6,686	0,941			
	6 PDR	57	6,531	1,110			
	7 Güzel Sanatlar	46	6,758	1,278			
Öğretim Stratejilerine Yönelik Öz-yeterlilik	1 Fen. Mat.ve Bil. Öğr. Böl.	199	6,776	1,084	2,197	1,96	Fark Önemsiz p=0,068
	2 Sınıf Öğretmenliği	45	7,156	0,781			
	3 Okul Öncesi Öğretmenliği	39	7,138	0,808			
	4 İlk ve Ort. Sosyal Bölümü	186	6,878	1,041			
	5 Yabancı Diller	68	6,756	0,926			
	6 PDR	57	6,599	1,198			
	7 Güzel Sanatlar	46	6,932	1,372			
Sınıf Yönetimine Yönelik Öz-yeterlilik	1 Fen. Mat.ve Bil. Öğr. Böl.	199	6,683	1,083	1,743	1,42	Fark Önemsiz p=0,222
	2 Sınıf Öğretmenliği	45	7,047	1,032			
	3 Okul Öncesi Öğretmenliği	39	6,827	0,963			
	4 İlk ve Ort. Sosyal Bölümü	186	6,924	1,060			

	5	Yabancı Diller	68	6,802	1,048	1,222		
	6	PDR	57	6,675	1,217			
	7	Güzel Sanatlar	46	6,636	1,450			
Öz-yeterlilik Genel	1	Fen. Mat.ve Bil. Öğr. Böl.	199	6,709	0,969			
	2	Sınıf Öğretmenliği	45	7,035	0,913			
	3	Okul Öncesi Öğretmenliği	39	6,985	0,789	1,444		Fark
	4	İlk ve Ort. Sosyal Bölümü	186	6,864	0,938	0,959	1,50	Önemsiz p=0,174
	5	Yabancı Diller	68	6,748	0,877			
	6	PDR	57	6,602	1,130			
	7	Güzel Sanatlar	46	6,775	1,294			

Tablo 3 incelendiğinde öğretmen adaylarının öğrenci katılımına yönelik öz-yeterlilik, öğretim stratejilerine yönelik öz-yeterlilik, sınıf yönetimine yönelik öz-yeterlilik, öz-yeterlilik genel puanları ortalamalarının öğrenim gördüğü bölüme göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>0.05$).

Öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilikleri ve alt boyutlarına ilişkin yeterlik düzeylerini belirlemek için öğretmen adaylarının ölçeklere verdikleri cevaplardan, Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve ölçekten aldıkları en düşük (Minimum) puanları ile en yüksek (Maksimum) puanları hesaplanmıştır. İlgili sonuçlar Tablo 4’de yer almaktadır.

Tablo 4 Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimi Yeterliliklerine İlişkin Aritmetik Ortalamalar, Standart Sapmalar, Maksimum ve Minimum Puanlar

	n	\bar{X}	Ss	Min.	Max.
Özel Eğitime Muhtaç Bireyleri Tanıyabilme Yeterliliği	640	3,724	0,701	1,670	5,000
Kaynaştırma Eğitiminde Uygulanan Yöntem ve Teknikleri Bilme Ve Kullanabilme Yeterliliği	640	3,291	0,640	1,330	5,000
Kaynaştırma Eğitimi İlkelerini Bilme ve Uygulayabilme Yeterliliği	640	3,718	0,572	2,000	5,000
Ölçme Değerlendirme Konusundaki Yeterlilikleri	640	3,781	0,793	1,250	5,000
Genel Kaynaştırma Eğitimi	640	3,545	0,493	2,000	5,000

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adaylarının “özel eğitime muhtaç bireyleri tanıyabilme yeterliliği” düzeyi 3,724, “kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliği” düzeyi 3,291, “kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterliliği” düzeyi 3,718, “ölçme değerlendirme konusundaki yeterlilikleri” düzeyi 3,781, “genel kaynaştırma eğitimi ” düzeyi 3,545 olarak saptanmıştır. Buradan

öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi yeterliliklerinin orta düzeyde olduğu sonucu çıkartılabilir.

Öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilikleri ve alt boyutlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla verilere t-Testi uygulanmıştır. Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t-Testi bulgularına Tablo 5'de yer verilmiştir.

Tablo 5 Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimi Yeterliliklerinin Cinsiyete İlişkin Aritmetik Ortalamalar, Standart Sapmalar ve t-Testi Sonuçları

	Grup	n	\bar{X}	Ss	t	Önem Denetimi
Özel Eğitime Muhtaç Bireyleri	Kız	428	3,652	0,683	-3,736	Fark Önemli
Tanıyabilme Yeterliliği	Erkek	212	3,870	0,716		
Kaynaştırma Eğitiminde Uygulanan	Kız	428	3,270	0,644	-1,207	Fark Önemsiz
Yöntem Ve Teknikleri Bilme Ve Kullanabilme Yeterliliği	Erkek	212	3,335	0,632		
Kaynaştırma Eğitimi İlkelerini Bilme Ve Uygulayabilme Yeterliliği	Kız	428	3,751	0,577	2,039	Fark Önemli
	Erkek	212	3,653	0,557		
Ölçme Değerlendirme Konusundaki Yeterlilikleri	Kız	428	3,796	0,799	0,666	Fark Önemsiz
	Erkek	212	3,751	0,782		

Tablo 5 incelendiğinde öğretmen adaylarının özel eğitime muhtaç bireyleri tanıyabilme yeterliliği ve kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterliliği puanları ortalamaları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t=-3.736$; $p=0.000<0,05$; $t=2.039$; $p=0.042<0,05$).

Öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlilikleri ve alt boyutlarının öğrenim gördükleri bölüme göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla verilere tek yönlü varyans analizi (Anova) uygulanmıştır. Öğrenim gördükleri bölüme ilişkin Varyans Analizi, Standart Sapmalar, Ortalamalar ve farklılık kaynağını belirlemek amacıyla yapılan Post-hoc analizi bulgularına Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6 Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimi Yeterliliklerinin Öğrenim Gördükleri Bölüme İlişkin Aritmetik Ortalamalar, Standart Sapmalar, Varyans Analizi ve Post-hoc Analizi Sonuçları

	Grup	n	\bar{X}	Ss	Mean Square	F	Önem Denetimi
Özel Eğitime Muhtaç Bireyleri Tanıyabilme	1 Fen. Mat.ve Bil. Öğr. Böl.	199	3,643	0,675	1,142	2,35	Fark
	2 Sınıf Öğretmenliği	45	3,770	0,643			Önemli
	3 Okul Öncesi Öğretmenliği	39	3,778	0,698			p=0,029
	4 İlk ve Ort. Sosyal Bölümü	186	3,774	0,678	7>1		
	5 Yabancı Diller	68	3,657	0,770	7>4		
	6 PDR	57	3,614	0,698	7>5		
	7 Güzel Sanatlar	46	4,015	0,789	7>6		
Kaynaştırma Eğitiminde Uygulanan Yöntem ve Teknikleri Bilme ve Kullanabilme Yeterliliği	1 Fen. Mat.ve Bil. Öğr. Böl.	199	3,263	0,595	0,916	2,26	Fark
	2 Sınıf Öğretmenliği	45	3,424	0,508			Önemli
	3 Okul Öncesi Öğretmenliği	39	3,521	0,664			p=0,036
	4 İlk ve Ort. Sosyal Bölümü	186	3,240	0,635	2>5		
	5 Yabancı Diller	68	3,177	0,701	3>1		
	6 PDR	57	3,304	0,749	3>4		
	7 Güzel Sanatlar	46	3,446	0,655	3>5		
Kaynaştırma Eğitimi İlkelerini Bilme ve Uygulayabilmeye Yeterliliği	1 Fen. Mat.ve Bil. Öğr. Böl.	199	3,708	0,526	0,542	1,66	Fark
	2 Sınıf Öğretmenliği	45	3,706	0,440			Önemsiz
	3 Okul Öncesi Öğretmenliği	39	3,994	0,556			
	4 İlk ve Ort. Sosyal Bölümü	186	3,708	0,604			
	5 Yabancı Diller	68	3,681	0,626			
	6 PDR	57	3,688	0,566			
	7 Güzel Sanatlar	46	3,674	0,651			
Ölçme Değerlendirme Konusundaki Yeterlilikleri	1 Fen. Mat.ve Bil. Öğr. Böl.	199	3,694	0,751	1,206	1,93	Fark
	2 Sınıf Öğretmenliği	45	3,694	0,678			Önemsiz
	3 Okul Öncesi Öğretmenliği	39	4,013	0,691			
	4 İlk ve Ort. Sosyal Bölümü	186	3,754	0,839			
	5 Yabancı Diller	68	3,765	0,878			
	6 PDR	57	3,956	0,762			
	7 Güzel Sanatlar	46	3,957	0,819			
Kaynaştırma Eğitimi Genel	1 Fen. Mat.ve Bil. Öğr. Böl.	199	3,509	0,451	0,556	2,31	Fark
	2 Sınıf Öğretmenliği	45	3,591	0,425			Önemli
	3 Okul Öncesi Öğretmenliği	39	3,771	0,502			p=0,032
	4 İlk ve Ort. Sosyal Bölümü	186	3,521	0,488	3>1		
	5 Yabancı Diller	68	3,474	0,556	3>4		
	6 PDR	57	3,554	0,532	3>5		
	7 Güzel Sanatlar	46	3,653	0,543	3>6		

Tablo 6 incelendiğinde öğretmen adaylarının özel eğitime muhtaç bireyleri tanıyabilme yeterliliği, kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliği ile genel kaynaştırma eğitimi puanları ortalamaları öğrenim gördüğü bölüme göre

anlamli bir farklılık göstermektedir ($F=2,357$; $p=0,029<0,05$; $F=2,262$; $p=0,036<0,05$; $F=2,319$; $p=0,032<0,05$). Buna göre Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümünde okuyan öğretmen adaylarının diğ er bölümlere göre kaynaştırma eğitimi konusunda kendilerini daha yeterli gördüğü söylenebilir.

Öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitime ilişkin yeterlilikleri ve alt boyutlarının kaynaştırma eğitimi dersi alma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla verilere t-Testi uygulanmıştır. Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t-Testi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7 Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimi Yeterliliklerinin Kaynaştırma Eğitimi Dersi Alma Durumuna İlişkin Aritmetik Ortalamalar, Standart Sapmalar ve t-Testi Sonuçları

	Grup	n	\bar{X}	Ss	t	Önem Denetimi
Özel Eğitime Muhtaç Bireyleri Tanıyabilme Yeterliliği	Evet	143	3,678	0,725	-0,884	Fark
	Hayır	497	3,737	0,694		Önemsiz
Kaynaştırma Eğitiminde Uygulanan Yöntem Ve Teknikleri Bilme Ve Kullanabilme Yeterliliği	Evet	143	3,392	0,706	2,148	Fark
	Hayır	497	3,262	0,618		Önemli
Kaynaştırma Eğitimi İlkelerini Bilme Ve Uygulayabilme Yeterliliği	Evet	143	3,779	0,564	1,428	Fark
	Hayır	497	3,701	0,574		Önemsiz
Ölçme Değerlendirme Konusundaki Yeterlilikleri	Evet	143	3,902	0,748	2,079	Fark
	Hayır	497	3,746	0,803		Önemli
Kaynaştırma Eğitimi Genel	Evet	143	3,620	0,510	2,073	Fark
	Hayır	497	3,523	0,486		Önemli

Tablo 7 incelendiğinde öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliği, ölçme değerlendirme konusundaki yeterlilikleri ile genel kaynaştırma eğitimi puanları ortalamaları kaynaştırma eğitimi dersi alma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t=2.148$; $p=0.047<0,05$; $t=2.079$; $p=0.038<0,05$; $t=2.073$; $p=0.039<0,05$).

Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları ile kaynaştırma eğitimi yeterlilikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla verilere Korelasyon Analizi uygulanmıştır. İlgili sonuçlar Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8 Öğretmen Adaylarının Öz-yeterlilik Algıları İle Kaynaştırma Eğitimi Yeterliliklerine İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları

	Öğrenci Katılımına Yönelik Öz-yeterlilik	Öğretim Stratejilerine Yönelik Öz-yeterlilik	Sınıf Yönetimine Yönelik Öz-yeterlilik	Genel Öz-yeterlilik
Özel Eğitime Muhtaç Bireyleri Tanıyabilme Yeterliliği	0,351**	0,361**	0,335**	0,377**
Kaynaştırma Eğitiminde Uygulanan Yöntem ve Teknikleri Bilme ve Kullanabilme Yeterliliği	0,447**	0,425**	0,395**	0,455**
Kaynaştırma Eğitimi İlkelerini Bilme ve Uygulayabilme Yeterliliği	0,281**	0,288**	0,258**	0,297**
Ölçme Değerlendirme Konusundaki Yeterlilikleri	0,204**	0,167**	0,173**	0,195**
Genel Kaynaştırma Eğitimi	0,454**	0,438**	0,407**	0,466**

Tablo 8 incelendiğinde öğretmen adaylarının özel eğitime muhtaç bireyleri tanıyabilme yeterliliği ile öğrenci katılımına, öğretim stratejilerine, sınıf yönetimine yönelik öz-yeterlilik ve genel öz-yeterlilik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.351$; $p=0.000<0.05$; $r=0.361$; $p=0.000<0.05$; $r=0.335$; $p=0.000<0.05$; $r=0.377$; $p=0.000<0.05$). Buna göre öğretmen adaylarının özel eğitime muhtaç bireyleri tanıyabilme yeterliliği arttıkça öğrenci katılımına, öğretim stratejilerine, sınıf yönetimine yönelik öz-yeterlilikleri ve genel öz-yeterlilikleri artmaktadır.

Öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliği ile öğrenci katılımına, öğretim stratejilerine, sınıf yönetimine yönelik öz-yeterlilik ve genel öz-yeterlilik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.447$; $p=0.000<0.05$; $r=0.425$; $p=0.000<0.05$; $r=0.395$; $p=0.000<0.05$; $r=0.455$; $p=0.000<0.05$). Buna göre öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitiminde uygulanan yöntem ve teknikleri bilme ve kullanabilme yeterliliği arttıkça öğrenci katılımına, öğretim stratejilerine, sınıf yönetimine yönelik öz-yeterlilikleri ve genel öz-yeterlilikleri artmaktadır.

Öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterliliği ile öğrenci katılımına, öğretim stratejilerine, sınıf yönetimine yönelik öz-yeterlilik

ve genel özyeterlilik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.281$; $p=0.000<0.05$; $r=0.288$; $p=0.000<0.05$; $r=0.258$; $p=0,000<0.05$; $r=0.258$; $p=0,000<0.05$; $r=0.297$; $p=0.000<0.05$). Buna göre öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterliliği arttıkça öğrenci katılımına, öğretim stratejilerine, sınıf yönetimine yönelik öz-yeterlilikleri ve genel öz-yeterlilikleri artmaktadır.

Öğretmen adaylarının ölçme değerlendirme konusundaki yeterlilikleri ile öğrenci katılımına, öğretim stratejilerine, sınıf yönetimine yönelik öz-yeterlilik ve genel özyeterlilik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.204$; $p=0.000<0.05$; $r=0.167$; $p=0.000<0.05$; $r=0.173$; $p=0.000<0.05$; $r=0.195$; $p=0.000<0.05$). Buna göre öğretmen adaylarının ölçme değerlendirme konusundaki yeterlilikleri arttıkça öğrenci katılımına, öğretim stratejilerine, sınıf yönetimine yönelik öz-yeterlilikleri ve genel öz-yeterlilikleri artmaktadır.

Öğretmen adaylarının genel kaynaştırma eğitimi yeterlilikleri ile öğrenci katılımına, öğretim stratejilerine, sınıf yönetimine yönelik öz-yeterlilik ve genel öz-yeterlilik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.454$; $p=.000<0.05$; $r=0.438$; $p=0,000<0.05$; $r=0.407$; $p=0.000<0.05$; $r=0.466$; $p=0.000<0.05$). Buna göre öğretmen adaylarının genel kaynaştırma eğitimi yeterlilikleri arttıkça öğrenci katılımına, öğretim stratejilerine, sınıf yönetimine yönelik öz-yeterlilikleri ve genel öz-yeterlilikleri artmaktadır.

Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları ile kaynaştırma eğitimi yeterlilikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla verilere Regresyon Analizi uygulanmıştır. Regresyon Analizi bulgularına Tablo 9’da yer verilmiştir.

Tablo 9 Öğretmen Adaylarının Öz-yeterlilik Algıları ve Kaynaştırma Eğitimi Yeterliliklerine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	P	F	Model (p)	R ²
Kaynaştırma Eğitimi Yeterlilikleri	Sabit	1,955	16,212	0,000	177,450	0,000	0,216
	Öz-yeterlilik Algıları	0,234	13,321	0,000			

Öğretmen adaylarının Öz-yeterlilik Algıları ile Kaynaştırma Eğitimi Yeterlilikleri arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=177,450$; $p=0,000<0.05$).

Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları kaynaştırma eğitimi yeterliliğini yordayabildiği görülmektedir ($R^2=0,216$). Katılımcıların öz-yeterlilik algıları, kaynaştırma eğitimi yeterlilikleri düzeyini arttırmaktadır ($\beta=0,234$).

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırma öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları ile kaynaştırma eğitimine bakış açıları arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile yapılmıştır. Araştırmada öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Erkek öğretmen adaylarının sınıf yönetimine yönelik öz-yeterlilik algılarının yüksek olduğu görülmektedir. Demirtaş ve Ark. (2011), Aypay (2010), Bong (1999), Morgil ve Ark. (2004) ve Yavuz (2009) tarafından yapılan araştırmalarda erkek öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algılarının yüksek bulunması araştırmanın sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Araştırma sonucunda erkek öğretmen adaylarının özel eğitime muhtaç bireyleri tanıyabilme yeterliliği kız öğretmen adaylarına, kız öğretmen adaylarının ise kaynaştırma eğitimi ilkelerini bilme ve uygulayabilme yeterliliği erkek öğretmen adaylarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Daha önce yapılan çalışmalara bakıldığında; Camadan (2012), Chopra (2008) ve El-Ashry (2009)'nin yaptığı çalışmalarda erkek öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi yeterlilikleri, Kuzu (2011) ile Güven ve Çelik (2011)'in yaptığı çalışmalarda ise kız öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi yeterlilikleri daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Literatüre bakıldığında araştırma bulgusu ile uyuşmayan sonuçlara da rastlanmaktadır. Dağlar (2011), Berk ve Ark. (2009), Sarı ve Bozgeyikli (2002) ile Şahbaz ve Kalay (2010)'ın yaptığı çalışmalarda cinsiyet değişkeninin öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi yeterliliklerine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığını saptamıştır.

Yapılan araştırmada öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi yeterlilikleri ile öğrenim gördükleri bölüm değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Sınıf Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği ve Güzel Sanatlar bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi yeterliliklerinin anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Karacaoğlu (2008), Ünal (2010) ile Bilen (2007)'nin yaptıkları çalışmalarda Sınıf Öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi yeterliliklerinin branş öğretmenlerinden daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Kuzu (2011)'nin çalışmasında Özel Eğitim Öğretmenliği, Sarı ve

Bozgeyikli (2002)'nin yaptığı çalışmada ise Okul Öncesi Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği ve Psikolojik Rehberlik Danışmanlık bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi yeterlilikleri anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Kayhan ve Ark. (2012)'nin yaptığı çalışmada ise öğretmenlerin öğrenim gördükleri bölüme göre kaynaştırma eğitimi yeterliliklerinde anlamlı bir farklılık bulgulanmamıştır.

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi yeterlilikleri ile kaynaştırma eğitimi alıp/almama değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Kaynaştırma/özel eğitim dersi alan öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi yeterlilikleri anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Daha önce yapılan çalışmalara bakıldığında; Güven ve Çelik (2011), Dağlar (2011), Gözün ve Yıkılmış (2004), Kuzu (2011), Berk ve Ark. (2009), Orel ve Ark. (2004), Sarı ve Bozgeyikli (2002), Maden ve Avcı (1999) ve Lancaster ve Bain (2010)'un yaptıkları çalışmaların bulgularında eldeki araştırma ile paralellik gösteren sonuçlara rastlanmaktadır.

Karacaoğlu (2008) ve Ekşi (2010)'nin yaptığı çalışmalarda kaynaştırma/özel eğitim dersi alan öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi yeterliliklerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığını saptamıştır. Şahbaz ve Kalay (2010)'ın yaptığı çalışmada da kaynaştırma/özel eğitim dersi alan öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi yeterliliklerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

Araştırma sonucuna göre öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları ile kaynaştırma eğitimi yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. Kaynaştırma eğitimi yeterlilik düzeyinin belirleyicisi olarak öğretmen öz-yeterlilik algısı değişkeni ile ilişkisinin güçlü olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları arttıkça, kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliliklerinin arttığı belirlenmiştir.

Literatüre bakıldığında öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları ve kaynaştırma tutumları ile ilgili çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Diken (2006)'nin yaptığı çalışmasında zihin engelli öğrencilerle çalışan öğretmen adaylarının genel olarak zihin engelli öğrencilerle çalışmaya ilişkin olarak kendilerini yeterli hissettiklerini ve genel olarak zihin engelli öğrencilerin kaynaştırılmasına ilişkin olumlu görüşler içinde olduklarını göstermiştir. Araştırmada ayrıca, öğretmen adaylarının yeterlik algılamaları ile kaynaştırmaya ilişkin görüşleri arasında orta derecede anlamlı bir ilişki olduğu

belirlenmiştir. Aksoy ve Diken (2009)'nin yaptığı çalışmada rehber öğretmenlerin özel eğitimde psikolojik danışma ve rehberliğe ilişkin öz-yeterlilik algılarının orta düzeyde olduğu görülmektedir. Araştırmada özel eğitim deneyimi ile öz-yeterlilik arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Bu araştırma sonuçlarından yola çıkılarak uygulamaya ve yapılacak çalışmalara yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur.

1. Öğretmen adaylarının lisans eğitimi sürecinde özel eğitim derslerinin yanında kaynaştırma eğitimi yapılan okullarda uygulama derslerine de yer verilebilir.
2. Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algılarını desteklemek amacıyla uygulama derslerine ek olarak eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerle birebir ortak çalışmalar yapılabilir.
3. Öz-yeterliliği daha düşük olan bölümler için nedenini araştırmaya yönelik araştırmalar yapılabilir.
4. Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algısı ve kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliliği ile akademik başarı arasındaki ilişki araştırılabilir.
5. Öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliliği ile "Özel Eğitim" dersinin içeriği arasındaki ilişki araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, V. & Diken İ. H. (2009). Rehber Öğretmen Özel Eğitim Öz-Yeterlilik Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Ankara Üniversitesi PDR Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*. 10 (1): 29-37.
- Aksüt, M., Battal, İ. & Yıldız, F. (2005). *Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterlilikleri (Uşak İli Örneği)*. 14. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. Denizli.
- Avramidis, E., Bayliss, P. & Burden, R. (2000). Student Teachers' Attitudes Towards The Inclusion Of Children With Special Educational Needs In The Ordinary School. *Teaching and Teacher Education*. 16 (3):277-293.
- Aypay, A. (2010). Genel Öz-Yeterlilik Ölçeği'nin (GÖYÖ) Türkçeye Uyarlama Çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 11(2): 113-131

- Barco, M. J. (2007). *The Relationship Between Secondary General Education Teachers Self- Efficacy And Attitudes As They Relate To Teaching Learning Disabled Students In The Inclusive Setting*. The Degree Of Doctor. The Faculty Of The Virginia Polytechnic Institute And State University.
- Başaran, İ.E. (1994). *Eğitime Giriş*. (4. Basım). Ankara: Kadioğlu.
- Battal, İ. (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin ve Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi (Uşak İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyon.
- Berk, H., Gülveren, & H., Başer, A. (2009). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2(2):160-168.
- Bilen, E. (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlarla İlgili Görüşleri ve Çözüm Önerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.
- Brink, E., Alsen, P., Herlitz, J., Kjellgren, K. & Cliffordson, C. (2012). General Self-Efficacy and Health-Related Quality of Life After Myocardial Infarction. *Psychology, Health & Medicine*. 17(3):346-355.
- Bong, M.(1999). Personal Factors Affecting the Generality of Academic Self-Efficacy Judgments: Gender, Ethnicity, and Relative Expertise. *The Journal of Experimental Education*. 67(4):315-331.
- Camadan, F. (2012). Sınıf Öğretmenleri ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine ve Bep Hazırlamaya İlişkin Öz-yeterliliklerinin Belirlenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 11(39):128-138.
- Celep, C. (2002). The Correlation of The Factors: The Prospective Teachers' Sense of Efficacy and Beliefs and Attitudes About Student Control. *National Forum*. 1-10.
- Chopra, R. (2008). *Factors Influencing Elementary School Teachers' Attitude Towards Inclusive Education*. British Educational Research Association Annual Conference. Edinburgh: Heriot-Watt University.
- Çapa, Y., Çakıroğlu, J., & Sarıkaya, H. (2005). Development Andvalidation Of Turkish Version Of Teachers' Sense Of Efficacy Scale. *Eğitim ve Bilim*. 30:74-81.

- Dağlar, G. (2011). *Okulöncesi Öğretmenlerinin ve Okulöncesi Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Burdur.
- Demirtaş, H., Cömert, M., & Özer, N. (2011). Öğretmen Adaylarının Öz-yeterlilik İnançları ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Eğitim ve Bilim*. 36:159-165.
- Diken, İ. H. (2006). Preservice Teachers' Efficacy and Opinion Toward Inclusion Of Students With Mental Retardation. *Eurasian Journal Of Educational Research*. 23:72-81.
- Ekşi, K. (2010). *Sınıf Öğretmenleri İle Özel Eğitim Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi İle İlgili Tutumlarının Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- El-Ashry, F. (2009). *General Education Pre-Service Teachers' Attitudes Toward Inclusion in Egypt*. Doktora Tezi. Florida University.
- Ercan, S. (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin Bilimsel Süreç Beceri Düzeyleriyle Fen Bilgisi Öz-yeterlilik Düzeylerinin Karşılaştırılması (Uşak İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyon.
- Eripek, S. (2003). Engelli Çocukların Normal Sınıflara Yerleştirilmesi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.1(2):157-167.
- Gerçek, C., Yılmaz, M., Köseoğlu, P. & Soran, H. (2006). Biyoloji Eğitimi Öğretmen Adaylarının Öğretiminde Öz Yeterlilik İnançları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 39(1):57-73.
- Gözün, Ö. & Yıkılmış, A. (2004). Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Konusunda Bilgilendirilmelerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Değişimindeki Etkililiği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*. 5:65-77.
- Guskey, T. R. (1987). Context Variables That Affect Measures Of Teacher Efficacy. *Journal Of Educational Research*. 81, 41-47.
- Güven, E., & Çelik, D. B. (2011). Müzik Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma (Balıkesir Üniversitesi Örneği) . *Journal Of Educational And Instructional Studies In The World*. 22:160-165.
- Karacaoğlu, Ö. C. (2008). Öğretmenlerin yeterlilik algıları, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. V(I):70-97.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (15.Baskı). Ankara:Nobel.

- Kayhan, N., Şengül, A., & Akmeşe, P. P. (2012). Kaynaştırma Eğitimi İle İlgili Birinci Kademe ve İkinci Kademe Görev Alacak Öğretmen Adaylarının Görüşlerinin İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*. 3:268-278.
- Kılıç, M., Kaya, A., Yıldırım, N. & Genç, G., (2004). Eğitimci Gözüyle Öğretmen ve Öğrenci. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Malatya.
- Korkut, K. (2009). *Sınıf Öğretmenlerinin Öz-yeterlilik İnançları İle Sınıf Yönetimi Beceri Algıları Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Burdur.
- Kuzu, S. (2011). *Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumları ve Özduyarlılık Düzeylerinin Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Lancaster, J. , & Bain, A. (2010). The Design of Pre-Service Inclusive Education Courses and Their Effects Onself-Efficacy: A Comparative Study. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*. 38(2):117-128.
- Mağden, D., & Avcı, N. (1999). *Öğretmen Adaylarının Özürlü Öğrencilerin Kaynaştırılmasına İlişkin Görüşleri*. IV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri. Eskişehir.
- Meijer, C.J.W., & Foster, S. F. (1988). The Effect Of Teacher Self-Efficacy On Referral Change. *Journal Of Special Education*. 22:378-385.
- Morgil, İ., Seçken, N. & Yücel A. S. (2004). Kimya Öğretmen Adaylarının Öz-yeterlilik İnançlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*. 6 (1):62-72.
- Orel, A., Zerey. Z., & Töret, G. (2004). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*. 5:23-33.
- Özata, H. (2007). *Öğretmenlerin Öz-yeterlilik Algılarının ve Örgütsel Yenileşmeye İlişkin Görüşlerinin Araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kocaeli.
- Özdemir, S. M. (2008). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretim Sürecine İlişkin Öz-Yeterlilik İnançlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi. 54:277-306.

- Pajares, F. (1996). Self-Efficacy Beliefs İn Academic Settings. *Review Of Educational Research*. 66:543-578.
- Sarı, H., & Bozgeyikli, H. (2002). Öğretmen Adaylarının Özel Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Karşılaştırmalı Bir Araştırma. XII. Ulusal Özel Eğitim Kongresi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. 193:57-80.
- Scholz, U., Gutierrez- Dona, B., Sud, S. & Schwarzer, R. (2002). Is General Self Efficacy A Universal Construct?. *European Journal of Psychological Assessment*. 18 (3): 242-251.
- Soodak, L. C., & Podell, D.M. (1993). Teacher Efficacy And Bias İn Special Education Referrals. *Journal Of Educational Research*. 86:247-253.
- Şahbaz, Ü. & Kalay, G. (2010). Okulöncesi Eğitimi Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 19:116-135.
- Uysal, İ., & Kösemen, S. (2013). Öğretmen Adaylarının Genel Öz-yeterlilik İnançlarının İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*. 2(2):217-226.
- Ünal, F. (2010). *Kaynaştırma Uygulamasının Yapıldığı Sınıflardaki, Öğretmen, Normal Gelişim Gösteren Öğrenci ve Engelli Öğrenci Velilerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.
- Yavuz, D. (2009). *Öğretmen Adaylarının Öz-yeterlilik Algıları ve Üstbilişsel Farkındalıklarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Zonguldak.
- Yılmaz, M., Köseoğlu, P., Gerçek, C. & Soran, H. (2004). Yabancı Dilde Hazırlanan Bir Öğretmen Öz Yeterlilik Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 27:260-267.